

Helhetslyftet – Slutrapport Föräldraskapsstöd VGR

AMIF 2022/20356811

Hanna Damber, Martin Palmstedt

Datum: 2025-06-12

Dokumentnamn: Helhetslyftet – Slutrapport Slutrapport VGR

Folkhögskoleförvaltningen Föräldraskapsstöd

Kontaktperson: Hanna Damber, VGR Folkhögskoleförvaltningen, Projekt Helhetslyftet

Projektnummer: AMIF: Helhetslyftet, 20356811

Telefon: XXXX

E-post: XXXX@XXXX.se

Innehåll

Sammanfattning.....	Error! Bookmark not defined.
Innehåll.....	1
Inledning	1
Projektmål för Helhetslyftet.....	2
Beskrivning av VGR:s föräldrastödsinsats	3
Resultat.....	5
Samverkan.....	6
Berättelse från deltagare	6
Dokument och bilagor	Error! Bookmark not defined.
Referenser.....	9

Inledning

Helhetslyftet, var ett projekt som pågick mellan september 2022 till och med maj 2025. Projektet var finansierat genom medel från Asyl- och migrationsfonden (AMIF) och projektägare var Styrelsen för folkhögskolorna i Västra Götalandsregionen med projektledning förlagd på

Folkhögskoleförvaltningen. Syftet med projektet var att tillhandahålla ändamålsenliga utbildningar som var anpassade till målgruppens behov där målgruppen var tredjelandsmedborgare (medborgare i länder utanför EU/EES). De utbildningsinsatser som projektet innefattade skulle utgå från tanken om att kombinera yrkesstudier med studier i svenska och/eller andra förberedande insatser inför arbetslivet. Vidare var målet med Helhetslyftet att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället hos tredjelandsmedborgare. Då det finns ett samband mellan hälsa, livssituation och möjlighet att ta till sig utbildning hade projektet även inkluderat insatser med hälsokommunikation och föräldrastöd för deltagarna i projektet.

Projektet genomfördes med partners från region, kommun och civilsamhälle i 17 kommuner i Västra Götaland och Halland. Projektpartners ansvarade för olika slags insatser för deltagarna, så som Nästa steg, Kombinationsutbildningar, Förberedande jobbspår kommun och Förberedande jobbspår folkhögskola. För att behålla en sammanhållen projekttid fanns utöver projektledningen även samordnare för de olika insatserna som har koordinerat de olika delarna i projektet. Denna slutrapport syftar till att beskriva det arbete som Västra Götalandsregionen genom insatsen Föräldrastöd genomförde i Helhetslyftet, redovisa projektresultat samt lyfta fram utmaningar och vilka delar som kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

Projektmål för Helhetslyftet

Helhetslyftet hade tre framskrivna projektmål för deltagarna samt för verksamheterna;

- 1) ökade kunskaper i svenska språket
- 2) ökad anställningsbarhet där individuella förutsättningar matchar arbetsmarknadens behov
- 3) utvecklade metoder, arbetsätt och samverkansformer för arbetet med integration.

I föräldrastödsinsatsen har vi främst arbetat med projektmål 3 och beskriver vårt arbete med dessa mål i denna slutrapport för Helhetslyftet. I projektet tog projektpartners fram en förändringsteori med mål uppdelat på organisation, ledning och medarbetare samt deltagare. Dessa har sedan följts upp utifrån ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete där inrapportering skett genom kontinuerlig dokumentation, vilket i sin tur utgjort underlag i de diskussioner som genomförts på dialogmötena. Dialogmötena har skett mellan projektpartners och projektledning och syftat till att skapa reflekterande lärtillfällen. Systematiken och

återkommande diskussioner har bidragit till att områdena nedan har kunnat utvärderas, utvecklas och bidragit till förbättrade arbetssätt.

Organisation

- Upparbetade samarbeten mellan organisationer i projektet.
- Metoder kring samarbete, samverkan och samordning.
- Insatserna är anpassade efter deltagarens behov och förutsättningar samt samhällets kompetensförsörjningsbehov.
- Metodutveckling av kombinationsutbildningar.
- Metodutveckling av BIP samt SKAPA-verktyg för deltagare.

Ledning och medarbetare

- Ledning och medarbetare har ett långsiktigt perspektiv på kedjan av stöd och insatser för deltagarens väg mot arbete.

Deltagare

- 60 % av deltagarna anger att insatsen inom Helhetslyftet har varit till hjälp för deras integration.
- 60 % av deltagarna har ökat sina förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden enligt BIP.
- 80 % av språkdeltagarna har förbättrat sina kunskaper i svenska enligt GERS eller SFI.

Beskrivning av VGR:s föräldrastödsinsats

- *Hur ser er organisation ut?*

Vi blev anställda 2023 av enheten för kompetensutveckling för utlandsutbildade som pedagoger. Där har vi haft våra APM/APL och hemvist. Vi har dock arbetat 100% med projektet.

- *Vilken rollfördelning hade ni och vilka ansvarsområden?*

- Att ta fram ett material i föräldraskapsstöd och hålla kurser i detta för deltagare i SFI och kommuner i Västra Götalandsregionen. Att hitta unika deltagare (TLM) i dessa verksamheter, dvs deltagare som inte redan är inskrivna i projektet. Att utveckla ett material i form

av ett bildspel (ppt) och en handledning som stöd.

En stor del av förarbetet har varit att dels hitta en form och en metod för själva produkten och sättet att undervisa materialet, dels att läsa forskning om området och sondera redan existerande material inom föräldrastöd. Utöver detta har vi även intervjuat personer som arbetar i skola, socialtjänst och med föräldrastödsinsatser.

Metoden för undervisning grundas i casemetodiken. Casemetodiken syftar till att ställa deltagarna inför realistiska problem där någon ska hitta en lösning eller agera i ett problem. En fördel med denna metod är att det inte nödvändigtvis finns ett rätt svar. Lärarens roll blir i stället för att leda mot ett specifikt svar att uppmuntra till deltagarnas egna tänkande och diskussion.

Undervisningen varvar case med information. Med grund från den information deltagarna får genom materialet kan de dels grunda sina diskussioner i information, dels egna tankar och erfarenheter. Deltagarna blir på många sätt viktiga källor till information i samtalen, och kan dela med sig av många olika perspektiv i diskussionerna.

Innehållet har skapats utifrån tre huvudtemata: Skola, gränssättning och socialtjänst. Utöver detta står barnkonventionen centralt i materialet, vilket relateras till i alla temata. Att det föll på just dessa temata baseras bland annat på Sensus tidigare arbete med föräldraskapsstöd i projektet. Efter detta har intervjuer med bland annat Socialtjänsten, representanter från skola, Tidigt föräldrastöd och Integrationscentrum legat till grund för materialet. I intervjuerna har fokus legat på att förstå vilka vanliga frågor och problem målgruppen upplever med föräldraskap i Sverige.

Upplägget är uppbyggt kring tre moduler eller temata: *Inledning och skola*, *Gränssättning* och *Stöd och hjälp till familjen*. Modulen *Stöd och hjälp till familjen* behandlar bland annat BVC och Socialtjänsten. De olika delarna är uppbyggda för att kunna utföras under tre lektioner om ungefär tre timmar styck, så totalt nio timmar.

En grund för materialet är samtalet mellan deltagarna, alltså att materialet ska vara dialogiskt och öppna upp för diskussion. Materialet varvar information, om till exempel Socialtjänsten eller skola, och case (situationer) där en familj ställs inför ett problem eller dilemma. I situationerna får deltagarna ta ställning till situationen och besvara frågor tillsammans i liten grupp. Efter deltagarna diskuterat i liten grupp behandlas situationen tillsammans

med hela deltagargruppen.

Under insatsen har vi gjort ett flertal olika varianter och upplägg, beroende på vilka grupper vi har träffat och hur länge vi har träffat dem. Vi har träffat grupper allt mellan 3 - 10 timmar, så det finns många sätt man kan använda materialet på. Ibland har vi fokuserat mer på delarna med gränssättning och socialtjänst, då detta varit beställarnas önskemål.

Upplägget har varit närmast oförändrat under resans gång. Vi var tidigt överens om att skapa ett material som var dialogiskt, lättillgängligt och som varvade information med case-uppgifter. Det som ändrats mest i materialet är textinnehållet och illustrationerna. Vissa situationer har slopats eller fått ändrat fokus efter att vi provat med deltagare. Textmaterialet har förfinats och blivit mer lättillgängligt för målgruppen under hela resan.

Efter varje gång som materialet använts på en grupp har vi utvärderat vad som fungerat eller ej. Därmed har vi också lagt till och förändrat delar som fungerat mindre bra. Deltagares egna situationer som de delat i klassrummen har fått bli en del av materialet, naturligtvis efter samtycke.

- *Har ni använt er av BIP som förhållningssätt? Hur ser ni er egen koppling till förhållningssättet?*

Vi har både i utvecklingen av materialet och i själva utförandet sett individen som en resurs i utveckling av frågorna. Strävan har varit att deltagarna ska upptäcka sig själva som resurs i frågorna vi berör, samt upptäcka varandra som kompetenta resurser.

Resultat

Hur uppnådde ni de mål som ni tänkt?

Vi har utvecklat ett material med målet att skapa empowerment hos deltagarna; öka tilltron till den egna förmågan, öka handlingskraft i sitt föräldraskap och minskad rädsla för samhällsliga institutioner.

En framgångsfaktor för oss var att nå ut till ett flertal kommunala SFI-verksamheter med kontinuerliga intag av deltagare. Genom att möta lärare inom kommunala SFI-verksamheter har vi kunnat möta lärare som direkt jobbar mot målgruppen, vilket möjliggjort att vi kunnat etablera kontakter för fortsatt spridning av materialet.

Samverkan

Vi har samverkat med Göteborgs Folkhögskola som haft en fokusgrupp där vi testat materialet på deltagare i en kurs. Samverkan har också skett med lärare på Göteborgs Folkhögskola och lärare på Enheten för utbildning av utlandsutbildade i Västra Götalandsregionen som har tittat på användbarheten av handledning och tillhörande ppt.

Då denna del av projektet inleddes senare än de övriga och genom två nyanställningar fanns ingen etablerad samverkan från start. Under senare delen av projekttiden anställdes två *Brobyggare* som skulle verka i sina respektive nätverk och hålla materialet, vi träffades ett flertal gånger och diskuterade och pratade om eventuellt frågeställningar som skulle kunna dyka upp. Brobyggarna har tack vare god samverkan kunnat genomföra insatser med samtal om föräldraskap i den somaliska gruppen med ett 30-tal deltagare under senare delen av projektet. Deltagarna har uppskattat formen för samtal och att kunna få information på sitt modersmål av personer de känner förtroende för. Tack vare detta har vi kunnat testa materialet i en kontext där vi nått en grupp i civilsamhället som annars inte skulle ha fått delta i insatsen.

Vi hade gärna sett ett utökat samarbete med Sensus, Restad Gård och Integrationscentrum. Framst med Sensus då även de har arbetat med föräldraskapsstöd i projektet.

Hinder för samverkan har varit att stort fokus för vår del har legat i att hitta unika deltagare, och därmed stängdes dörren till verksamheter och personer som redan var inne i projektet.

Berättelse från deltagare

“Jag förstår nu att Socialtjänsten inte bara tar barn i Sverige, och att det är en lång process innan” (deltagare Studium SFI)

”Jag har ofta skämts över att ha ett barn med behov, men jag förstår nu att många behöver hjälp. Det är inget att skämmas över.” (deltagare Campus Västra Skaraborg).

“Jag är så glad att vi har pratat om att jag som förälder har så många rättigheter, och har rätt att bestämma och sätta regler hemma!” (deltagare Bengtsfors SFI).

“Min kultur, min religion och mitt språk är viktigt för mig, och nu har jag fått en bekräftelse på att jag tänker rätt, och att det inte är ett problem i Sverige” (deltagare Kunskapsförbundet Väst Vänersborg SFI).

Erfarenheter och implementering

Vi har överlag fått positiv respons från både deltagare och lärare. Lärare har uttryckt att det varit bra att en utomstående person kommit in i klassrummet och pratat om saker som till viss del kan vara känsliga att ta upp. Att vara betygssättande lärare kan göra att deltagare inte känner att de har samma spelrum att uttrycka mindre positiva åsikter om sina erfarenheter med svenska myndigheter. Deltagare har kommit fram efteråt och velat fortsätta att diskutera, få tips om specifika frågor rörande föräldraskap eller tacka för någon specifik information de tagit till sig. Några kvitton på att insatsen varit uppskattad är att lärare rekommenderat oss till sina kollegor samt att deltagare har diskuterat och pratat livligt under passen och delat med sig av sina erfarenheter till resten av klassen.

Speciellt delen som rör Socialtjänst har vi upplevt varit uppskattad. Vi har varit tydliga från start med att vi inte är från Socialtjänsten utan våra meriter är att vi är lärare och föräldrar, och att vi inte kommer att beröra detaljfrågor som rör Socialtjänst. Med den ingången har vi kunnat diskutera barnets perspektiv och rätt till skydd av samhället på ett konstruktivt sätt och väva in de processer som ligger till grund för att Socialtjänstens arbete gentemot familjer i Sverige.

En stor skillnad har varit om läraren har tagit tillfället att stanna i klassrummet under passet eller ej. Vi har gett möjligheten att närvara om man vill, och de lärare som stannat säger att de haft en mycket större möjlighet att fånga upp tankar och frågor i efterhand samt att bearbeta informationen med sina deltagare.

Materialet som tagits fram är tänkt att kunna guida lärare i att våga använda det på det sätt de upplever passar just deras grupp bäst - att kunna laborera med texter och innehåll om man så önskar.Handledningen är tänkt att vara så lättfattlig som möjligt, en steg-för-stegguide, men lärare ska kunna känna sig fria att göra om och lägga till.

Förhoppningen är att kunna dela materialet (när det publiceras) genom våra etablerade nätverk (skolor och lärare), så att de i sin tur ska kunna dela vidare i sina nätverk.

Utmaningen i arbetet bestod till stor del i att identifiera gruppen TLM, en i Sverige just nu heterogen grupp med olika behov och olika förutsättningar. En framgångsfaktor som andra föräldrastödsmaterial vittnar om var delar som vi inte kunde förhålla oss till: undervisning på förstaspråket med en mindre grupp och under en längre tid. Materialet vi har arbetat fram täcker in flera olika frågeställningar på ett brett plan, med det är upp till läraren som tar vid att ta materialet djupare, efter just sin grupps behov.

Materialet (ppt) är framtaget så det ska gå att ta fram bilder först, för att kunna prata om vad man ser på bilden och på så sätt få en gemensam förförståelse, och sedan presenteras situationen (problemet) för att till sist prata om frågorna var och en för sig. Viktigt för oss har varit att skapa ett förståeligt språk, specifikt mot SFI-undervisning. Texterna är anpassade för olika nivåer av SFI och lärare kan med fördel komplettera texterna i materialet med lärobokstexter inom samma tema.

Om vi hade startat insatsen idag hade vi kanske börjat med en fokusgrupp inledningsvis för att fånga upp frågeställningar direkt från deltagare. Var skaver mötet med den svenska kulturen, svenska myndigheter, "svenskt föräldraskap"? Sedan hade vi troligtvis ändå arbetat parallellt med att söka kunskap via tidigare föräldrastödsprogram samt prata med personer från skola, socialtjänst mm. Kanske hade vi nått fram till andra frågeställningar om vi hade gjort så, men det är svårt att sia om. Oavsett så öppnar upplägget med att prata utifrån case/situationer (dilemman) upp för ytterligare frågor som ligger bortom de specifika problem vår fiktiva familj möter, och en lyhörd lärare som känner sin grupp kommer att kunna utveckla situationerna ytterligare.

Referenser

Eventuella referenser som ni hänvisar till i texten.

[Foraldraskapsstod for nyanlanda foraldrar – vad fungerar.pdf](#) - FoU i Väst - kunskapsunderlag 2019

<https://www.foraldraskapisverige.se/om> - Samhällsorienterat program Stockholm stad- inspiration till olika tema.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:850303/FULLTEXT01.pdf> - Fatumo Osmans forskning

<https://urplay.se/program/223165-ur-samtiden-kunskap-for-ett-gott-samhalle-hur-paverkar-migration-foraldraskapet> - Fatumo Osman om föräldraskap på UR.

<https://www.1177.se/barn--gravid/sa-vaxer-och-utvecklas-barn/barnets-utveckling/>

<https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:636403/FULLTEXT01.pdf> - Forskningsrapport Umeåregionen 2013

[Tuffa gränser eller fria tyglar – så kan du tänka - Rädda Barnen](#) – Inspiration till tema

[Barnkonventionen - Barnombudsmannen](#) – Inspiration till arbete med barnkonventionen.

<https://www.folkuniversitetet.se/vardegrunds-sfi> - VärdegrundsSFI Folkuniversitetet Göteborg

https://dvqlxo2m2q99q.cloudfront.net/000_clients/1357882/file/slutrapport-fos-datum-20-december-2021.pdf - Slutrapport för Föräldraskap i Sverige Stockholm Stad 2021

<https://skr.se/download/18.3b39078418841f19be0ba2b/1684835427400/Barnkonsekvensanaly SKR.pdf> - om barnkonventionen (Barnkonsekvensanalys)

[Om socialtjänsten - Socialstyrelsen](#) - Socialtjänsten